

CHWAŁA NR 56/2022
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 1 sierpnia 2022 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Odpowiedzialność
o źródłach pozyskania środków finansowych w 2019 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 372)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Odpowiedzialność o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2019 r., **z powodu** naruszenia art. 25 ust. 1 i art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Odpowiedzialność (EwP 396) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2019 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. z 2003 r. poz. 269).

Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego Partii w zakresie wpływów na jej Fundusz Wyborczy.

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie dokumentów finansowych, sprawozdania biegłego rewidenta oraz wyjaśnień i uzupełnień złożonych przez Partię, stwierdziła, co następuje.

Na pierwszej stronie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Odpowiedzialność nie wykazała adresów zamieszkania osób wchodzących w skład organu statutowego partii politycznej, uprawnionego do jej reprezentowania.

W sprawozdaniu tym Partia wykazała łączne przychody/wpływy w kwocie 28 082,75 zł, w tym 280,00 zł ze składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników i 27 802,75 zł z darowizn pieniężnych. Partia wykazała, że środki te w całości pochodziły od osób fizycznych będących obywatelami polskimi i mających stałe miejsce zamieszkania w Polsce (art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych) oraz były wpłacane bezpośrednio na rachunek bankowy Partii w formie określonej w art. 25 ust. 5 tej ustawy, i zgodnie z limitem określonym w jej art. 25 ust. 4.

Partia wykazała, że środki te gromadzone były na jej bieżącym rachunku bankowym o nr 59 1600 1462 1884 1300 7000 0001 prowadzonym w BNP Paribas Bank Polska S.A. w Warszawie.

Ze sprawozdania Partii wynika, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskała ona innych środków finansowych ani też wartości niepieniężnych. W pozostałych pozycjach tej części sprawozdania wpisano „0,00”.

Jednak z analizy dokumentów oraz z wyjaśnień i uzupełnień przesłanych przez Partię na wezwanie Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że w okresie sprawozdawczym Partia faktycznie pozyskała środki w łącznej kwocie 27 110,00 zł i w takiej kwocie były one gromadzone na rachunku bankowym Partii. W takiej też wysokości wykazane powinny one zostać w pierwszej rubryce sprawozdania (Przychody/wpływy – suma z pozycji I+II+III+IV (z wyłączeniem pkt 9 w części I), w jego pozycji I (Środki pieniężne wpłacone na rachunki bankowe partii) oraz w pozycji I, pkt 1 sprawozdania (pochodzące od osób fizycznych – ogółem). Środki w kwocie 280,00 zł faktycznie pochodziły ze składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników, natomiast z darowizn pieniężnych Partia w rzeczywistości pozyskała środki w kwocie 26 830,00 zł (w takiej kwocie wykazane powinny zostać w pozycji I, pkt 1, lit. b sprawozdania), a nie jak wykazała Partia w sprawozdaniu, w kwocie 27 802,75 zł. Różnica (972,75 zł) wynika z tego, że Partia do swoich przychodów zaliczyła środki zgromadzone na jednym ze swoich rachunków bankowych, a następnie, przed jego zamknięciem, przelane na drugi jej rachunek bankowy.

Z powyższego wynika także, co potwierdzają dokumenty przesłane przez Partię na wezwanie Państwowej Komisji Wyborczej, że Partia posiadała w okresie sprawozdawczym dwa bieżące rachunki bankowe. Pierwszy, prowadzony w Santander Bank Polska S.A. o nr 41 1090 2590 0000 0001 4236 8972, który – jak oświadczyła Partia – został zamknięty, a pozostające na nim środki finansowe Partii zostały przelane na rachunek Partii – wykazany w jej sprawozdaniu finansowym – tj. rachunek o nr 59

1600 1462 1884 1300 7000 0001, prowadzony w BNP Paribas Bank Polska S.A. w Warszawie (Partia nie przedstawiła jednak bankowego potwierdzenia zamknięcia tego rachunku). Numery obu tych rachunków bankowych Partii wykazane powinny zostać w pozycji I sprawozdania.

Partia wykazała, że wszystkie jej środki pochodziły od osób fizycznych będących obywatelami polskimi i mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W okresie sprawozdawczym Partia Odpowiedzialność posiadała Fundusz Wyborczy, którego środki gromadzone były na rachunku bankowym o nr 43 1090 2590 0000 0001 4236 9130 w Banku Santander Bank Polska S.A. Rachunek ten nie został przez Partię wykazany w sprawozdaniu finansowym za 2019 r. Brak ten został uzupełniony w drodze wyjaśnień Partii.

W części sprawozdania dotyczącej Funduszu Wyborczego Partii, wykazała ona przychody/wpływy w łącznej kwocie 2460,21 zł pochodzące z wpłaty dokonanej z zachowaniem limitu określonego w art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o partiach politycznych przez osobę fizyczną będącą obywatelem polskim stale zamieszkującym w Polsce, (1000,00 zł) oraz z wpłat własnych Partii z jej rachunku bieżącego (1460,21 zł). Wpłaty te dokonywane były przelewami, tj. w formie określonej w art. 36a ust. 3 ustawy o partiach politycznych. Wpłaty w łącznej kwocie 2400,00 zł faktycznie dokonane zostały przez: osobę fizyczną (1000,00 zł) i z rachunku bieżącego Partii (1400,00 zł). Jednak wpłata w kwocie 60,21 zł, dokonana na rachunek Funduszu Wyborczego Partii w dniu 22 listopada 2019 r., w rzeczywistości pochodziła z zamykanego rachunku bankowego prowadzonego w Alior Bank SA (nr rach. 48 2490 0005 0000 1100 3280 1051). Mimo wezwań Państwowej Komisji Wyborczej, Partia nie wyjaśniła do kogo należał ten rachunek. Oznacza to, co potwierdził Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z 19 grudnia 2012 r., III SW 8/12, że w takiej sytuacji Państwowa Komisja Wyborcza ma prawo oprzeć swoją uchwałę na domniemaniu, zgodnie z którym doszło do finansowania działalności partii politycznej z naruszeniem obowiązujących przepisów. Nieudokumentowanie przez Partię, że wszystkie przyjęte przez nią od osób fizycznych środki finansowe, także te pozyskane na jej Fundusz Wyborczy, pochodziły od obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, tj. były zgodne z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, potwierdza tylko, że Partia pozyskała w okresie sprawozdawczym środki finansowe ze źródeł niedozwolonych. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 22 września 2008 r., III SW 7/08, brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez partię rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń i pozwala na odrzucenie sprawozdania. Sąd Najwyższy wskazał, że ów brak wyjaśnienia zachodzi nie tylko w sytuacji

nieudzielenia w ogóle przez partię odpowiedzi na zadane jej pytanie, ale nawet wówczas, gdy odpowiedź została wprawdzie udzielona, jednakże jej treść nie wnosi nic nowego do stanu faktycznego ustalonego wcześniej w trakcie badania (por. postanowienie z dnia 14 października 2008 r., III SW 10/08). Natomiast z postanowienia Sądu Najwyższego z 3 października 2002 r., III SW 21/02, wynika między innymi to, że naruszenie przepisów ustawowych, dotyczących określonych przez ustawodawcę w jednoznaczny i enumeratywny zarazem sposób, źródeł finansowania partii politycznych, tj. przepisów stanowiących jedną z istotnych gwarancji mających zapewnić skuteczną realizację zasady jawności źródeł finansowania partii politycznych (art. 23a ustawy o partiach politycznych), bez względu na kwoty, jakich naruszenie to dotyczy, przesądza jednoznacznie – stosownie do dyspozycji art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych – o obowiązku odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego partii politycznej. Przepis ten ma przy tym charakter normy bezwzględnie obowiązującej, a nie zaleceń, co oznacza, że wystąpienie którejkolwiek z przesłanek wymienionych w nim obliguje Państwową Komisję Wyborczą do odrzucenia tego sprawozdania, nawet wówczas, gdyby naruszenie było minimalne lub nieumyślne. Nie może zatem w tym przypadku mieć znaczenia stopień zawinienia w naruszeniu prawa ani wysokość środków przyjętych przez Partię niezgodnie z przepisami ustawy o partiach politycznych.

W związku z powyższym, sprawozdanie Partii Odpowiedzialność nie mogło zostać przyjęte i należało je odrzucić. Dysponowanie przez partię polityczną środkami pieniężnymi pochodzącymi z nieudokumentowanych źródeł stanowi bowiem naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, niezależnie od przyczyny tego naruszenia, co uzasadnia to odrzucenie. Przyjęte przez Państwową Komisję Wyborczą stanowisko potwierdził już w 2004 r. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 17 września, III SW 38/04 (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z 22 września 2006 r., III SW 23/06, postanowienie z 14 października 2008 r., III SW 10/08 i postanowienia z 23 kwietnia 2002 r., III SW 3/02, III SW 4/02, III SW 5/02).

Zgodnie z art. 39a ustawy o partiach, korzyści majątkowe przekazane partii politycznej z naruszeniem przepisów między innymi jej art. 25 podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa, z wyjątkiem korzyści majątkowych przekazanych partii politycznej z naruszeniem przepisów niniejszej ustawy, których partia nie przyjęła lub zwróciła darczyńcy w nieprzekraczalnym terminie 30 dni od daty dokonania darowizny. Jeżeli korzyść majątkowa została przyjęta, zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość. Partia polityczna Odpowiedzialność, w terminie 60 dni od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą uchwały

w sprawie jej sprawozdania finansowego za 2019 r., może dobrowolnie dokonać wpłaty korzyści majątkowej uzyskanej w sposób sprzeczny z prawem (60,21 zł) na konto urzędu skarbowego, właściwego dla jej siedziby. Dowód przekazania środków na rzecz Skarbu Państwa partia polityczna przedstawia Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku odmowy dobrowolnego wydania korzyści majątkowej (60,21 zł) na rzecz Skarbu Państwa, we wskazanym wyżej terminie, wszczęte zostanie postępowanie, o którym jest mowa w art. 39a ust. 5 ustawy o partiach politycznych.

Wydatki/koszty Funduszu Wyborczego Partii w okresie sprawozdawczym wykazane zostały w sprawozdaniu w kwocie 0,00 zł, natomiast w pozycji B części sprawozdania dotyczącej przychodów i wydatków Funduszu Wyborczego Partii Odpowiedzialność – (Wydatki /koszty), w pkt 1 (Wydatki związane z udziałem w wyborach i szczegółowo rozliczone w sprawozdaniach finansowych z wyborów do Sejmu i Senatu), wykazana została kwota 465,53 zł. Z historii rachunku bankowego Funduszu Wyborczego Partii przesłanej na wezwanie Państwowej Komisji Wyborczej, ze sprawozdania biegłego rewidenta na temat sprawozdania finansowego Partii w zakresie jej Funduszu Wyborczego, z wyjaśnień Partii, ale także z dokumentów finansowych załączonych do sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Odpowiedzialność uczestniczącego w wyborach do Parlamentu Europejskiego, przeprowadzonych 26 maja 2019 r. i do sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Odpowiedzialność biorącego udział w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych 13 października 2019 r., wynika jednak, że Partia ta, ze swojego Funduszu Wyborczego wydatkowała w 2019 r. środki w kwocie 1000,00 zł na udział jej Komitetu w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. (przelew z dnia 17 kwietnia 2019 r. na rachunek bankowy Komitetu o nr 44 2490 0005 0000 4530 7249 8739) i kolejne środki, także w kwocie 1 000,00 zł, w związku z udziałem utworzonego przez nią Komitetu w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP w 2019 r. (przelew z dnia 1 października 2019 r. na rachunek bankowy Komitetu o nr 79 1600 1462 1886 8056 4000 0001). Ponadto ze środków Funduszu Wyborczego Partii środki w kwocie łącznej 234,00 zł przeznaczone zostały na opłacenie kosztów obsługi rachunku bankowego właściwego dla gromadzenia środków tego Funduszu w okresie sprawozdawczym.

Saldo rachunku bankowego Funduszu Wyborczego Partii w dniu 31 grudnia 2019 r. wynosiło 226,21 zł.

Oznacza to, że w pozycji B części sprawozdania dotyczącej wpływów i wydatków Funduszu Wyborczego Partii Odpowiedzialność – (Wydatki/koszty) wykazana powinna zostać kwota 2234,00 zł, w pozycji B tej części sprawozdania, w rubryce (Wydatki związane z udziałem w wyborach i szczegółowo rozliczone

w sprawozdaniach finansowych) – środki w kwocie 2000,00 zł; w pozycji B pkt 1 (z wyborów do Sejmu i Senatu) – środki w kwocie 1000,00 zł. Wydatki w kwocie 1000,00 zł – przeznaczone na udział Partii w wyborach do Parlamentu Europejskiego i w kwocie 234,00 zł – poniesione na opłacenie kosztów obsługi bankowej powinny zostać wykazane w wyjaśnieniu załączonym do sprawozdania finansowego Partii.

Niezgodności ze stanem faktycznym, wykazane zarówno w części sprawozdania finansowego Partii dotyczącej jej bieżących przychodów, jak w części dotyczącej jej Funduszu Wyborczego oznaczają, że Partia naruszyła ustawowy obowiązek sprawozdawczy, określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy, stwierdzone uchybienie nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania Partii.

Ponadto z Uchwały nr 220/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 18 sierpnia 2020 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Odpowiedzialność z wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. oraz z dokumentów załączonych do sprawozdania tego Komitetu wynika, że Komitet Wyborczy Odpowiedzialność zakupił koperty i papier za łączną kwotę 23,38 zł, za który to zakup w dniu 18 kwietnia 2019 r. zapłaciła gotówką w kasie sklepu osoba fizyczna. Następnie wydatkowane przez tę osobę środki zostały jej, w dniu 19 kwietnia 2019 r., zwrócone przez ten Komitet Wyborczy z jego środków. Potwierdza to jednoznacznie opis na dowodzie KW z 19 kwietnia 2019 r., w którym to opisie wskazano, że wypłacane z kasy Komitetu Wyborczego Odpowiedzialność środki finansowe w kwocie 23,38 zł przekazywane są osobie fizycznej, jako „zwrot za zakup dla KW Odpowiedzialność papieru i kopert – Faktura nr FA/00090/04/2019”.

Opisany wyżej rodzaj operacji finansowej Sąd Najwyższy, rozpatrując skargi na odrzucenie sprawozdań finansowych, zakwalifikował jednoznacznie jako niedozwolone „swoiste kredytowanie przez osoby fizyczne” (postanowienia Sądu Najwyższego z 25 września 2009 r., III SW 47/09, z 18 listopada 2010 r., III SW 390/10 i III SW 391/10 oraz z 25 lutego 2015 r., III SW 1/15). Dokonywanie zakupów i regulowanie przez osoby fizyczne z własnych środków zobowiązań Komitetu wyborczego partii politycznej narusza art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym środki finansowe tego typu komitetu wyborczego mogą pochodzić wyłącznie z Funduszu Wyborczego partii, która ten Komitet utworzyła, powołanego na podstawie przepisów ustawy o partiach politycznych.

Oznacza to zatem, że Komitet część środków pozyskał z naruszeniem wskazanego wyżej art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, co stanowi przesłankę do odrzucenia sprawozdania finansowego Komitetu na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. c

Kodeksu wyborczego. Jest to równoznaczne z tym, że partia polityczna Odpowiedzialność finansowała kampanię wyborczą utworzonego przez siebie Komitetu uczestniczącego w wyborach do Parlamentu Europejskiego z pominięciem swojego Funduszu Wyborczego, czym naruszyła art. 35 ust. 2 ustawy o partiach politycznych. Zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 5 tej ustawy, skutkuje to odrzuceniem sprawozdania finansowego Partii. Przepis art. 38a ust. 2 ustawy o partiach politycznych, jak już wyżej wskazano, ma przy tym charakter kategoriyczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen, np. uwzględnienia tego, czy naruszenie wskazanych przepisów nastąpiło w sposób umyślny, czy też z powodu nieznamości przepisów ustawy o partiach politycznych.

Również Sąd Najwyższy wielokrotnie stwierdzał, że przepisy ustawy o partiach politycznych określające podstawy odrzucenia sprawozdania finansowego partii mają charakter bezwzględny i nie uzależniają obowiązku odrzucenia sprawozdania od wysokości sumy przekroczenia, w związku z czym, każde naruszenie wskazanego w nich przepisu skutkuje odrzuceniem sprawozdania (zob. postanowienia SN z 4 sierpnia 2006 r., III SW 10/06; z 22 maja 2001 r., III SW 12/01; z 2 września 2005 r., III SW 9/05, z 17 września 2004 r., III SW 37/04, z 22 września 2006 r., III SW 20/06, z 1 października 2007 r., III SW 7/07).

Na podstawie sprawozdania finansowego Partii, załączonych do niego dokumentów księgowych, sprawozdania biegłego rewidenta oraz dokumentów dotyczących gospodarki finansowej Komitetu Wyborczego Odpowiedzialność uczestniczącego w wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. i uchwały Nr 220/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 18 sierpnia 2020 r. w sprawie sprawozdania finansowego tego Komitetu, Państwowa Komisja Wyborcza, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Odpowiedzialność przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak

(dokument podpisany elektronicznie)